కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ సప్తమ కాణ్డే పఞ్చమః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ గావో వా ఏతథ్సత్రమాసతాఽశృఙ్గాః సతీః శృఙ్గాణి నో జాయన్తా ఇతి కామేన తాసాం దశ మాసా నిషణ్ణా ఆసన్నథ శృఙ్గాన్యజాయన్త తా ఉదతిష్ఠన్నరాథ్స్మేత్యథ యాసాన్నాఽజాయన్త తాః సంవథ్సరమాప్త్వోదతిష్ఠన్నరాథ్స్మేతి యాసాఞ్చాఽజాయన్త యాసాఞ్చ న తా ఉభయీరుదతిష్ఠన్నరాథ్స్మేతి గోసత్రం వై [౧] సంవథ్సరో య ఏవం విద్వాగ్ంసః సంవథ్సరముపయన్త్యృధ్నువన్త్యేవ తస్మాత్తూపరా వార్షికౌ మాసౌ పర్త్వా చరతి సత్రాభిజితగ్గ్ హ్యస్యై తస్మాథ్సంవథ్సరసదో యత్కిఞ్చ గృహే క్రియతే తదాప్తమవరుద్ధమభిజితఙ్క్రియతే సముద్రం వా ఏతే ప్ర ప్లవన్తే యే సంవథ్సరముపయన్తి యో వై సముద్రస్య పారం న పశ్యతి న వై స తత ఉదేతి సంవథ్సరో [౨] వై సముద్రస్తస్యైతత్పారం యదతిరాత్రౌ య ఏవం విద్వాగ్ంసః సంవథ్సరముపయన్త్యనార్తా ఏవోదృచం గచ్ఛన్తీయం వై పూర్వోఽతిరాత్రోఽసావుత్తరో మనః పూర్వో వాగుత్తరః ప్రాణః పూర్వోఽపాన ఉత్తరః ప్రరోధనం పూర్వ ఉదయనముత్తరో జ్యోతిష్టోమో వైశ్వానరోఽతిరాత్రో భవతి జ్యోతిరేవ పురస్తాద్దధతే సువర్గస్య లోకస్యాఽనుఖ్యాత్యై చతుర్విగ్ంశః ప్రాయణీయో భవతి చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాః [౩] సంవథ్సరః ప్రయన్త ఏవ సంవథ్సరే ప్రతి తిష్ఠన్తి తస్య త్రీణి చ శతాని షష్టిశ్చ స్తోత్రీయాస్తావతీః సంవథ్సరస్య రాత్రయ ఉభే ఏవ సంవథ్సరస్య రూపే ఆప్నువన్తి తే సగ్గ్స్థిత్యా అరిష్ట్యా ఉత్తరైరహోభిశ్చరన్తి షడహా భవన్తి షడ్వా ఋతవః సంవథ్సర ఋతుష్వేవ సంవథ్సరే ప్రతి తిష్ఠన్తి గౌశ్చాఽఽయుశ్చ మధ్యతః స్తోమౌ భవతః సంవథ్సరస్యైవ తన్మిథునం మధ్యతో [౪] దధతి ప్రజననాయ జ్యోతిరభితో భవతి

విమోచనమేవ తచ్ఛన్దాగ్‍స్యేవ తద్విమోకం యన్త్యథో ఉభయతోజ్యోతిషైవ షడహేన సువర్గం లోకం యన్తి బ్రహ్మవాదినో వదన్త్యాసతే కేన యన్తీతి దేవయానేన పథేతి బ్రూయాచ్ఛన్దాగ్‍ంసి వై దేవయానః పన్థా గాయత్రీ త్రిష్టుబ్జగతీ జ్యోతిర్వై గాయత్రీ గౌస్త్రిష్టుగాయుర్జగతీ యదేతే స్తోమా భవన్తి దేవయానేనైవ [౫] తత్పథా యన్తి సమానగ్‍ం సామ భవతి దేవలోకో వై సామ దేవలోకాదేవ న యన్త్యన్యాఅన్యా ఋచో భవన్తి మనుష్యలోకో వా ఋచో మనుష్యలోకాదేవాఽన్యమన్యం దేవలోకమభ్యారోహన్తో యన్త్యభివర్తో బ్రహ్మసామం భవతి సువర్గస్య లోకస్యాఽభివృత్త్యా అభిజిద్భవతి సువర్గస్య లోకస్యాఽభిజిత్యై విశ్వజిద్భవతి విశ్వస్య జిత్యై మాసిమాసి పృష్ఠాన్యుప యన్తి మాసిమాస్యతిగ్రాహ్యా గృహ్యన్తే మాసిమాస్యేవ వీర్యం దధతి మాసాం ప్రతిష్ఠిత్యా ఉపరిష్టాన్మాసాం పృష్ఠాన్యుప యన్తి తస్మాదుపరిష్టాదోషధయః ఫలం గృహ్ణన్తి॥[౬]

*గోసత్రం వా ఏతి సంవథ్సరోఽర్ధమాసా మిథునమ్మధ్యతో దేవయానేనైవ వీర్యన్త్రయోదశం చ॥***7.5.1**॥

గావో వా ఏతథ్సత్రమాసతాఽశృఙ్గాః సతీః శృఙ్గాణి సిషాసన్తీస్తాసాం దశ మాసా నిషణ్ణా ఆసన్నథ శృఙ్గాణ్యజాయన్త తా అబ్రువన్నరాథ్స్మోత్తిష్ఠామాఽవ తఙ్కామమరుథ్స్మహి యేన కామేన న్యషదామేతి తాసాము త్వా అబ్రువన్నర్ధా వా యావతీర్వాఽఽసామహా ఏవేమౌ ద్వాదశౌ మాసౌ సంవథ్సరగ్‍ం సం పాద్యోత్తిష్ఠామేతి తాసా- [౭] న్ద్వాదశే మాసి శృఙ్గాణి ప్రాఽవర్తన్త శ్రద్ధయా వాఽశ్రద్ధయా వా తా ఇమా యాస్తూపరా ఉభయ్యో వావ తా ఆర్ధ్నువన్ యాశ్చ శృఙ్గాణ్యసన్వన్ యాశ్చోర్జమవారున్ధతర్ధ్నోతి దశసు మాసూత్తిష్ఠన్నృధ్నోతి ద్వాదశసు య ఏవం వేద పదేన ఖలు వా ఏతే యన్తి విన్దతి ఖలు వై పదేన యన్తద్వా ఏతదృద్ధమయనం తస్మాదేతద్గోసని॥[౮]

*తిష్ఠామేతి తాసాన్తస్మాద్ద్వే చ॥***7.5.2**॥

ప్రథమే మాసి పృష్ఠాన్యుప యన్తి మధ్యమ ఉప యన్త్యుత్తమ ఉప యన్తి తదాహుర్యాం వై త్రిరేకస్యాఽహ్న ఉపసీదన్తి దహ్రం వై సాఽపరాభ్యాం దోహాభ్యాం దుహేఽథ కుతః సా ధోక్ష్యత ఇతి యాం ద్వాదశ కృత్వ ఉపసీదన్తీతి సంవత్సరగ్ం సం పాద్యోత్తమే మాసి సకృత్పృష్ఠాన్యుపేయుస్తద్యజమానా యజ్ఞం పశూనవ రున్ధతే సముద్రం వా [౯] ఏతేఽనవారమపారం ప్ర ప్లవన్తే యే సంవత్సరముపయన్తి యద్బృహద్రథంతరే అన్వర్జేయుర్యథా మధ్యే సముద్రస్య ప్లవమన్వర్జేయుస్తాదృక్తదనుత్సర్గం బృహద్రథంతరాభ్యామిత్వా ప్రతిష్ఠాం గచ్ఛన్తి సర్వేభ్యో వై కామేభ్యః సంధిర్దుహే తద్యజమానాః సర్వాన్కామానవ రున్ధతే॥[౧౦]

సముద్రం వై చతుస్త్రిగ్ంశచ్చ||7.5.3||

సమాన్య ఋచో భవన్తి మనుష్యలోకో వా ఋచో మనుష్యలోకాదేవ న యన్త్యన్యదన్యథ్సామ భవతి దేవలోకో వై సామ దేవలోకాదేవాఽన్యమన్యం మనుష్యలోకం ప్రత్యవరోహన్తో యన్తి జగతీమగ్ర ఉప యన్తి జగతీం వై ఛన్దాగ్ంసి ప్రత్యవరోహన్త్యాగ్రయణం గ్రహ బృహత్పృష్ఠాని త్రయస్త్రిగ్ంశగ్గ్ స్తోమాస్తస్మాజ్జ్యాయాగ్ంసం కనీయాన్ప్రత్యవరోహతి వైశ్వకర్మణో గృహ్యతే విశ్వాన్యేవ తేన కర్మాణి యజమానా అవ రున్ధత ఆదిత్యో [౧౧] గృహ్యత ఇయం వా అదితిరస్యామేవ ప్రతి తిష్ఠన్త్యన్యోఽన్యో గృహ్యేతే మిథునత్వాయ ప్రజాత్యా అవాన్తరం వై దశరాత్రేణ ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత యద్దశరాత్రో భవతి ప్రజా ఏవ తద్యజమానాః సృజన్త ఏతాగ్ం హ వా ఉదఙ్కః శౌల్బాయనః సత్త్రస్యర్ధిమువాచ యద్దశరాత్రో యద్దశరాత్రో భవతి సత్త్రస్యర్ధ్యా అథో యదేవ పూర్వేష్వహస్సు విలోమ క్రియతే తస్యైవైషా శాన్తిః॥[౧౨]

ఆదిత్యస్తస్యైవ ద్వే చ||7.5.4||

యది సోమౌ సగ్ంసుతౌ స్యాతాం మహతి రాత్రియై ప్రాతరనువాకముపాకుర్యాత్పూర్వో
వాచం పూర్వో దేవతాః పూర్వశ్ఛన్దాగ్ంసి వృఙ్క్తే వృషణ్వతీం ప్రతిపదం
కుర్యాత్ప్రాతఃసవనాదేవైషామిన్ద్రం వృఙ్క్తేఽథో ఖల్వాహుః సవనముఖేసవనముఖే కార్యేతి
సవనముఖాథ్సవనముఖాదేవైషామిన్ద్రం వృఙ్క్తే సంవేశాయోపవేశాయ
గాయత్రియాస్త్రిష్టుభో జగత్యా అనుష్టుభః పఙ్క్త్యా అభిభూత్యై స్వాహా ఛన్దాగ్ంసి వై
సంవేశ ఉపవేశశ్ఛన్దోభిరేవైషా- [౧౩] శ్ఛన్దాగ్ంసి వృఙ్క్తే సజనీయగ్ం శస్యం విహవ్యగ్ం
శస్యమగస్త్యస్య కయాశుభీయగ్ం శస్యమేతావద్వా అస్తి యావదేతద్యావదేవాఽస్తి తదేషాం
వృఙ్క్తే యది ప్రాతః సవనే కలశో దీర్యేత వైష్ణవీషు శిపివిష్టవతీషు స్తువీరన్యద్వై
యజ్ఞస్యాఽతిరిచ్యతే విష్ణుం తచ్ఛిపివిష్టమభ్యతి రిచ్యతే తద్విష్ణుః శిపివిష్టోఽతిరిక్త
ఏవాతిరిక్తం దధాత్యథో అతిరిక్తేనైవాఽతిరిక్తమాప్త్వాఽవ రున్ధతే యది మధ్యన్దినే దీర్యేత
వషట్కారనిధనగ్ం సామ కుర్యుర్వషట్కారో వై యజ్ఞస్య ప్రతిష్ఠా
ప్రతిష్ఠామేవైనద్గమయన్తి యది తృతీయసవన ఏతదేవ||[౧౪]
ఛన్దోభిరేవైషామ్వైకాన్న విగ్ంశతిశ్చ||**7.5.5**||

షడహైర్మాసాన్థ్సంపాద్యాఽహరుథ్సృజన్తి షడహైర్హి మాసాన్థ్సం
పశ్యన్త్యర్ధమాసైర్మాసాన్థ్సంపాద్యాఽహరుథ్సృజనత్యర్ధమాసైర్హి
మాసాన్థ్సంపశ్యన్త్యమావాస్యయా మాసాన్థ్సంపాద్యాఽహరుథ్సృజన్త్యమావాస్యయా హి
మాసాన్థ్సం పశ్యన్తి పౌర్ణమాస్యా మాసాన్థ్సంపాద్యాఽహరుథ్సృజన్తి పౌర్ణమాస్యా హి
మాసాన్థ్సం పశ్యన్తి యో వై పూర్ణ ఆసిఞ్చతి పరా స సిఞ్చతి యః పూర్ణాదుదచతి [౧౫]
ప్రాణమస్మిన్థ్స దధాతి యత్పౌర్ణమాస్యా మాసాన్థ్సంపాద్యాఽహరుథ్సృజన్తి
సంవథ్సరాయైవ తత్ప్రాణం దధతి తదను సత్రిణః ప్రాఽణన్తి యదహర్నోథ్సృజేయుర్యథా
దృతిరుపనద్ధో వి పతత్యేవగ్ం సంవథ్సరో విపతేదార్తిమార్ఛేయుర్యత్పౌర్ణమాస్యా

మాసాన్థ్సంపాద్యాఽహరుథ్సృజన్తి సంవథ్సరాయైవ తదుదానం దధతి తదను సత్రిణ ఉ-
[౧౬] దనన్తి నాఽఽర్తిమార్ఛన్తి పూర్ణమాసే వై దేవానాగ్ం సుతో యత్పౌర్ణమాస్యా
మాసాన్థ్సంపాద్యాఽహరుథ్సృజన్తి దేవానామేవ తద్యజ్ఞేన యజ్ఞం ప్రత్యవరోహన్తి వి వా
ఏతద్యజ్ఞం ఛిన్దన్తి యత్షడహసం తతగ్ంసన్తమథాఽహరుథ్సృజన్తి ప్రాజాపత్యం
పశుమాలభన్తే ప్రజాపతిః సర్వా దేవతా దేవతాభిరేవ యజ్ఞగ్ం సం తన్వన్తి యన్తి వా ఏతే
సవనాద్యేఽహ- [౧౭] రుథ్సృజన్తి తురీయజ్ఞలు వా ఏతథ్సవనం యథ్సాన్నాయ్యం
యథ్సాన్నాయ్యం భవతి తేనైవ సవనాన్న యన్తి సముపహూయ భక్షయన్త్యేతథ్సోమపీథా
హ్యేతర్హి యథాయతనం వా ఏతేషాగ్ం సవనభాజో దేవతా గచ్ఛన్తి
యేఽహరుథ్సృజన్త్యనుసవనం పురోడాశాన్నిర్వపన్తి యథాయతనాదేవ సవనభాజో దేవతా
అవ రున్ధతేఽష్టాకపాలాన్ప్రాతః సవన ఏకాదశకపాలాన్మాధ్యందినే సవనే
ద్వాదశకపాలాగ్స్తృతీయసవనే ఛన్దాగ్ంస్యేవాఽఽప్త్వాఽవ రున్ధతే వైశ్వదేవఞ్చరుం
తృతీయసవనే నిర్వపన్తి వై శ్వదేవం వైతృతీయసవనం తేనైవ తృతీయసవనాన్న యన్తి॥
[౧౮]

ఉదచత్యుద్యోఽహరాప్త్వా పఞ్చదశ చ||**7.5.6**||

ఉథ్సృజ్యాం 3 నోథ్సృజ్యా 3 మితి మీమాగ్ంసన్తే
బ్రహ్మవాదినస్తద్వాహురుథ్సృజ్యమేవేత్యమావాస్యాయాఞ్చ
పౌర్ణమాస్యాఞ్చోథ్సృజ్యమిత్యాహురేతే హి యజ్ఞం వహత ఇతి తే త్వావ నోథ్సృజ్యే
ఇత్యాహుర్యే అవాన్తరం యజ్ఞమ్భేజాతే ఇతి యా ప్రథమా వ్యష్టకా
తస్యాముథ్సృజ్యమిత్యాహురేష వై మాసో విశర ఇతి నాఽఽదిష్ట- [౧౯]
ముథ్సృజేయుర్యదాదిష్టముథ్సృజేయుర్యాదృశే పునః పర్యాప్లావే మధ్యే షడహస్య సం
పద్యేత షడహైర్మాసాన్థ్సం పాద్య యథ్సప్తమమహస్తస్మిన్నుథ్సృజ్యేయుస్తదగ్నయే

వసుమతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేయురైన్ద్రం దధీన్ద్రాయ మరుత్వతే పురోడాశమేకాదశకపాలం వైశ్వదేవం ద్వాదశకపాలమగ్నేరై్వ వసుమతః ప్రాతః సవనం యదగ్నయే వసుమతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపన్తి దేవతామేవ తద్భాగినీం కుర్వన్తి [౨౦] సవనమష్టాభిరుప యన్తి యదైన్ద్రం దధి భవతీన్ద్రమేవ తద్భాగధేయాన్న చ్యావయన్తీన్ద్రస్య వై మరుత్వతో మాధ్యన్దినగ్ం సవనం యదిన్ద్రాయ మరుత్వతే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపన్తి దేవతామేవ తద్భాగినీం కుర్వన్తి సవనమేకాదశభిరుప యన్తి విశ్వేషాం వై దేవానామృభుమతాం తృతీయసవనం యద్వైశ్వదేవం ద్వాదశకపాలం నిర్వపన్తి దేవతా ఏవ తద్భాగినీః కుర్వన్తి సవనం ద్వాదశభి– [౨౧] రుప యన్తి ప్రాజాపత్యం పశుమా లభన్తే యజ్ఞో వై ప్రజాపతిర్యజ్ఞస్యాఽననుసర్గాయాఽభివర్త ఇతః షణ్మాసో బ్రహ్మసామం భవతి బ్రహ్మ వా అభివర్తో బ్రహ్మణైవ తథ్సువర్గం లోకమభివర్తయన్తో యన్తి ప్రతికూలమివ హీతః సువర్గో లోకైన్ద్ర క్రతుం న ఆ భర పితా పుత్రేభ్యో యథా। శిక్షా నో అస్మిన్పురుహూత యామని జీవా జ్యోతిరశీమహీత్యముత ఆయతాగ్ం షణ్మాసో బ్రహ్మసామం భవత్యయం వై లోకో జ్యోతిః ప్రజా జ్యోతిరిమమేవ తల్లోకం పశ్యన్తోఽభివదన్త ఆ యన్తి॥[౨౨]

నాఽఽదిష్టఙ్కుర్వన్తి ద్వాదశభిరితి విగ్ంశతిశ్చ||**7.5.7**||

దేవానాం వా అన్తఞ్జగ్మషామిన్ద్రియం వీర్యమపాఽక్రామత్తత్క్రోశేనాఽవాఽరున్ధత తత్క్రోశస్య క్రోశత్వం యత్క్రోశేన చాత్వాలస్యాఽన్తే స్తువన్తి యజ్ఞస్యైవాఽన్తఙ్గత్వేన్ద్రియం వీర్యమవ రున్ధతే సత్రస్యర్ధ్యాఽఽహవనీయస్యాఽన్తే స్తువన్త్యగ్నిమేవోపద్రష్టారం కృత్వర్ధిముప యన్తి ప్రజాపతేర్హృదయేన హవిర్ధానేఽన్తః స్తువన్తి ప్రేమాణమేవాఽస్య గచ్ఛన్తి శ్లోకేన పురస్తాథ్సదసః [౨౩] స్తువన్త్యనుశ్లోకేన పశ్చాద్యజ్ఞస్యైవాఽన్తఙ్గత్వా శ్లోకభాజో భవన్తి నవభిరధ్వర్యురుద్గాయతి నవ వై పురుషే ప్రాణాః ప్రాణానేవ యజమానేషు దధాతి సర్వా

ఐన్ద్రియో భవన్తి ప్రాణేష్వేవేన్ద్రియం దధత్యప్రతిహృతాభిరుద్గాయతి తస్మాత్పురుషః సర్వాణ్యన్యాని శీర్ష్ణోఽఙ్గాని ప్రత్యచతి శిర ఏవ న పఞ్చదశగ్ం రథన్తరం భవతీన్ద్రియమేవాఽవ రున్ధతే సప్తదశం [౨౪] బృహదన్నాద్యస్యాఽవరుద్ధ్యై అథో ప్రైవ తేన జాయన్త ఏకవిగ్ంశం భద్రం ద్విపదాసు ప్రతిష్ఠిత్యై పత్న్యయ ఉప గాయన్తి మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత సోఽకామయతాఽఽసామహగ్ం రాజ్యం పరీయామితి తాసాగ్ం రాజనేనైవ రాజ్యం పర్యైత్తద్రాజనస్య రాజనత్వం యద్రాజనం భవతి ప్రజానామేవ తద్యజమానా రాజ్యం పరి యన్తి పఞ్చవిగ్ంశం భవతి ప్రజాపతే- [౨౫] రాప్త్యై పఞ్చభిస్తిష్ఠన్తః స్తువన్తి దేవలోకమేవాఽభి జయన్తి పఞ్చభిరాసీనా మనుష్యలోకమేవాఽభి జయన్తి దశ సం పద్యన్తే దశాక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజైవాఽన్నాద్యమవ రున్ధతే పఞ్చధా వినిషద్య స్తువన్తి పఞ్చ దిశో దిక్ష్వేవ ప్రతి తిష్ఠన్త్యేకైకయాఽస్తుతయా సమాయన్తి దిగ్భ్య ఏవాఽన్నాద్యగ్ం సమ్భరన్తి తాభిరుద్గాతోద్గాయతి దిగ్భ్య ఏవాఽన్నాద్యగ్ం [౨౬] సంభృత్య తేజ ఆత్మన్దధతే తస్మాదేకః ప్రాణః సర్వాణ్యఙ్గాన్యవత్యథో యథా సుపర్ణ ఉత్పతిష్యఞ్ఛిర ఉత్తమం కురుత ఏవమేవ తద్యజమానాః ప్రజానాముత్తమా భవన్త్యాసన్దీముద్గాతాఽఽ రోహతి సామ్రాజ్యమేవ గచ్ఛన్తి ప్లేఙ్ఖగ్ం హోతా నాకస్యైవ పృష్ఠగ్ం రోహన్తి కూర్చావధ్వర్యుర్బ్రధ్నస్యైవ విష్టపం గచ్ఛన్త్యేతావన్తో వై దేవలోకాస్తేష్వేవ యథాపూర్వం ప్రతి తిష్ఠన్త్యథో ఆక్రమణమేవ తథ్సేతుం యజమానాః కుర్వతే సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై॥[౨౭]

*సదసస్సప్తదసం ప్రజాపతేర్గాయతి దిగ్భ్య ఏవాఽన్నాద్యం ప్రత్యేకాదశ చ॥**7.5.8**॥*

అర్క్యేణ వై సహస్రశః ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత తాభ్య ఇలాన్దేనేరాఽల్లూతామవాఽరున్ధ యదర్క్యం భవతి ప్రజా ఏవ తద్యజమానాః సృజన్త ఇలాన్దం భవతి ప్రజాభ్య ఏవ సృష్టాభ్య ఇరాఽల్లూతామవ రున్ధతే తస్మాద్యాగ్ం సమాగ్ం సత్రగ్ం సమృద్ధం

క్షోధుకాస్తాగ్ం సమాం ప్రజా ఇషగ్గ్ హ్యాసామూర్జమాదదతే యాగ్ం సమాం
వ్యృద్ధమక్షోధుకాస్తాగ్ం సమాం ప్రజా [౨౦] న హ్యాసామిషమూర్జమాదదత ఉత్క్రోదం
కుర్వతే యథా బన్ధాన్ముముచానా ఉత్క్రోదం కుర్వత ఏవమేవ తద్యజమానా
దేవబన్ధాన్ముముచానా ఉత్క్రోదం కుర్వత ఇషమూర్జమాత్మన్దధానా వాణః శతతన్తుర్భవతి
శతాయుః పురుషః శతేన్ద్రియ ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతి తిష్ఠన్త్యాజిం
ధావన్త్యనభిజితస్యాఽభిజిత్యై దున్దుభీన్థ్సమాఘ్నన్తి పరమా వా ఏషా వాగ్యా దున్దుభౌ
పరమామేవ [౨౯] వాచమవ రున్ధతే భూమిదున్దుభిమా ఘ్నన్తి యైవేమాం వాక్ప్రవిష్టా
తామేవాఽవ రున్ధతేఽథో ఇమామేవ జయన్తి సర్వా వాచో వదన్తి సర్వాసాం
వాచామవరుద్ధ్యా ఆర్ద్రే చర్మన్వ్యాయచ్ఛేతే ఇన్ద్రియస్యాఽవరుద్ధ్యా ఆఽన్యః క్రోశతి
ప్రాఽన్యః శగ్ంసతి య ఆక్రోశతి పునాత్యేవైనాన్థ్స యః ప్రశగ్ంసతి పూతేష్వేవాఽన్నాద్యం
దధాత్యృషికృతం చ [30] వా ఏతే దేవకృతం చ పూర్వైర్మాసైరవ రున్ధతే
యద్భూతేచ్ఛదాగ్ం సామాని భవన్త్యుభయస్యాఽవరుద్ధ్యై యన్తి వా ఏతే మిథునాద్యే
సంవథ్సరముపయన్త్యన్తర్వేది మిథునౌ సమ్భవతస్తేనైవ మిథునాన్న యన్తి॥[30]
వ్యృధమక్షోధుకాస్తాగ్ం సమాం ప్రజాః పరమామేవ చ త్రిగ్ంశచ్చ||**7.5.9**||

చర్మాఽవ భిన్దన్తి పాప్మానమేవైషామవ భిన్దన్తి మాఽప రాథ్సీర్మాఽతి వ్యాథ్సీరిత్యాహ సం
ప్రత్యేవైషాం పాప్మానమవ భిన్దన్త్యుదకుమ్భానధినిధాయ దాస్యో మార్జాలీయం పరి
నృత్యన్తి పదో నిఘ్నతీరిదం మధుం గాయన్త్యో మధు వై దేవానాం పరమమన్నాద్యం
పరమమేవాఽన్నాద్యమవ రున్ధతే పదో ని ఘ్నన్తి మహీయామేవైషు దధతి॥[౩౨]
చర్మైకాన్న పఞ్చాశత్||**7.5.10**||

పృథివ్యై స్వాహాఽన్తరిక్షాయ స్వాహా దివే స్వాహా సం ప్లోష్యతే స్వాహా సం ప్లవమానాయ

స్వాహా సం ప్లుతాయ స్వాహా మేధాయిష్యతే స్వాహా మేఘాయతే స్వాహా మేఘితాయ స్వాహా మేఘాయ స్వాహా నీహారాయ స్వాహా నిహాకాయై స్వాహా ప్రాసచాయ స్వాహా ప్రచలాకాయై స్వాహా విద్యోతిష్యతే స్వాహా విద్యోతమానాయ స్వాహా సంవిద్యోతమానాయ స్వాహా స్తనయిష్యతే స్వాహా స్తనయతే స్వాహోగ్రగ్గ్ స్తనయతే స్వాహా వర్షిష్యతే స్వాహా వర్షతే స్వాహాఽభివర్షతే స్వాహా పరివర్షతే స్వాహా సంవర్షతే [33] స్వాహాఽనువర్షతే స్వాహా శీకాయిష్యతే స్వాహా శీకాయతే స్వాహా శీకితాయ స్వాహా ప్రోషిష్యతే స్వాహా ప్రుష్ణతే స్వాహా పరిప్రుష్ణతే స్వాహోద్గ్రహీష్యతే స్వాహోద్గృహ్ణతే స్వాహోద్గృహీతాయ స్వాహా విప్లోష్యతే స్వాహా విప్లవమానాయ స్వాహా విప్లుతాయ స్వాహాఽతప్స్యతే స్వాహాఽఽతపతే స్వాహోగ్రమాతపతే స్వాహర్గ్భ్యః స్వాహా యజుర్భ్యః స్వాహా సామభ్యః స్వాహాఽఙ్గిరోభ్యః స్వాహా వేదేభ్యః స్వాహా గాథాభ్యః స్వాహా నారాశగ్ంసీభ్యః స్వాహా రైభీభ్యః స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా॥[34]

సంవర్షతే రైభీభ్యస్స్వాహా ద్వే చ ***॥7.5.11॥***

దత్వతే స్వాహాఽదన్తకాయ స్వాహా ప్రాణినే స్వాహాఽప్రాణాయ స్వాహా ముఖవతే స్వాహాఽముఖాయ స్వాహా నాసికవతే స్వాహాఽనాసికాయ స్వాహాఽక్షణ్వతే స్వాహాఽనసికాయ స్వాహాఽకర్ణినే స్వాహాఽకర్ణకాయ స్వాహా శీర్షణ్వతే స్వాహాఽశీర్షకాయ స్వాహా పద్వతే స్వాహాఽపాదకాయ స్వాహా ప్రాణతే స్వాహాఽప్రాణతే స్వాహా వదతే స్వాహాఽవదతే స్వాహా పశ్యతే స్వాహాఽపశ్యతే స్వాహా శృణ్వతే స్వాహాఽశృణ్వతే స్వాహా మనస్వినే స్వాహా- [35] ఽమనసే స్వాహా రేతస్వినే స్వాహాఽరేతస్కాయ స్వాహా ప్రజాభ్యః స్వాహా ప్రజననాయ స్వాహాలోమవతే స్వాహాఽలోమకాయ స్వాహా త్వచే స్వాహాఽత్వక్కాయ స్వాహా చర్మణ్వతే స్వాహాఽచర్మకాయ స్వాహా లోహితవతే స్వాహాఽలోహితాయ స్వాహా మాగ్ంసన్వతే స్వాహాఽమాగ్ంసకాయ స్వాహా స్నావభ్యః స్వాహాఽస్నావకాయ

స్వాహాఽస్థన్వతే స్వాహాఽనస్థికాయ స్వాహా మజ్జన్వతే స్వాహాఽమజ్జకాయ స్వాహాఽజ్గినే స్వాహాఽనజ్గాయ స్వాహాఽఽత్మనే స్వాహాఽనాత్మనే స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా॥[౩౬]

మనస్వినే స్వాహాఽనాత్మనే స్వాహా ద్వే చ||**7.5.12**||

కస్త్వా యునక్తి స త్వా యునక్తు విష్ణుస్త్వా యునక్త్వస్య యజ్ఞస్యర్ధ్యై మహ్యాగ్ం సంనత్యా అముష్మై కామాయాఽఽయుషే త్వా ప్రాణాయ త్వాఽపానాయ త్వా వ్యానాయ త్వావ్యుష్ట్యై త్వా రయ్యై త్వా రాధసే త్వా ఘోషాయ త్వా పోషాయ త్వాఽఽరాద్ఘోషాయ త్వాప్రచ్యుత్యై త్వా॥[౩౭]

కస్త్వాఽష్టాత్రిగ్ంశత్||**7.5.13**||

అగ్నయే గాయత్రాయ త్రివృతే రాథన్తరాయ వాసన్తాయాఽష్టాకపాల ఇన్ద్రాయ త్రైష్టుభాయ పఞ్చదశాయ బార్హతాయ గ్రైష్మాయైకాదశకపాలో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో జాగతేభ్యః సప్తదశేభ్యో వైరూపేభ్యో వార్షికేభ్యో ద్వాదశకపాలో మిత్రావరుణాభ్యామానుష్టుభాభ్యామేకవిగ్ంశాభ్యాం వైరాజాభ్యాగ్ం శారదాభ్యాం పయస్యా బృహస్పతయే పాఙ్క్తాయ త్రిణవాయ శాక్వరాయ హైమన్తికాయ చరుః సవిత్ర ఆతిచ్ఛన్దసాయ త్రయస్త్రిగ్ంశాయ రైవతాయ శైశిరాయ ద్వాదశకపాలోఽదిత్యై విష్ణుపత్న్యై చరురగ్నయే వైశ్వానరాయ ద్వాదశకపాలోఽనుమత్యై చరుః కాయ ఏకకపాలః॥[౩౮]

అగ్నయేఽదిత్యా అనుమత్యై సప్తచత్వారిగ్ంశత్||**7.5.14**||

యో వా అగ్నావగ్నిః ప్రహ్రియతే యశ్చ సోమో రాజా తయోరేష ఆతిథ్యం యదగ్నీషోమీయోఽథైష రుద్రో యశ్చీయతే యత్సంచితేఽగ్నావేతాని హవీగ్ంషి న

నిర్వపేదేష ఏవ రుద్రోఽశాన్త ఉపోత్థాయ ప్రజాం పశూన్ యజమానస్యాఽభి మన్యేత యథ్సంచితేఽగ్నావేతాని హవీగ్ంషి నిర్వపతి భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి నాఽస్య రుద్రోఽశాన్త [౩౯] ఉపోత్థాయ ప్రజాం పశూనభి మన్యతే దశ హవీగ్ంషి భవన్తి నవ వై పురుషే ప్రాణా నాభిర్దశమీ ప్రాణానేవ యజమానే దధాత్యథో దశాక్షరా విరాడన్నంవిరాడ్వరాజ్యేవాఽన్నాద్యే ప్రతి తిష్ఠత్యృతుభిర్వా ఏష ఛన్దోభిః స్తోమైః పృష్ఠైశ్చేతవ్య ఇత్యాహుర్యదేతాని హవీగ్ంషి నిర్వపత్యృతుభిరేవైనం ఛన్దోభిః స్తోమైః పృష్ఠైశ్చినుతే దిశః సుషువాణేనా- [౪౦] ఽభిజిత్యా ఇత్యాహుర్యదేతాని హవీగ్ంషి నిర్వపతి దిశామభిజిత్యా ఏతయా వా ఇన్ద్రం దేవా అయాజయన్తస్మాదిన్ద్రసవ ఏతయా మనుం మనుష్యాస్తస్మాన్మనుసవో యథేన్ద్రో దేవానాం యథా మనుర్మనుష్యాణామేవం భవతి య ఏవం విద్వానేతయేష్ట్యా యజతే దిగ్వతీః పురోఽనువాక్యా భవన్తి సర్వాసాం దిశామభిజిత్యై ॥[౪౧]

అశాన్తస్సుషువాణేనైకచత్వారిగ్ంశచ్చ ||**7.5.15**||

యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ। య ఈశే అస్య ద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ఉపయామగృహీతోఽసి ప్రజాపతయే త్వా జుష్టంగృహ్ణామి తస్య తే ద్యౌర్మహిమా నక్షత్రాణి రూపమాదిత్యస్తే తేజస్తస్మై త్వా మహిమ్నే ప్రజాపతయే స్వాహా॥[౪౨]

యః ప్రాణతో ద్యౌరాదిత్యోఽష్టాత్రిగ్ంశత్ ||**7.5.16**||

య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే ప్రశిషం యస్య దేవాః। యస్య ఛాయాఽమృతం యస్య మృత్యుః కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ॥ ఉపయామగృహీతోఽసి ప్రజాపతయే త్వా జుష్టంగృహ్ణామి తస్య తే పృథివీ మహిమౌషధయో వనస్పతయో రూపమగ్నిస్తే

తేజస్తస్మై త్వా మహిమ్నే ప్రజాపతయే స్వాహా॥[౪౩]
య ఆత్మదాః పృథివ్యగ్నిరేకాన్న చత్వారిగ్ంశత్||**7.5.17**||

ఆ బ్రహ్మన్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతామాఽస్మిన్రాష్ట్రే రాజన్య ఇషవ్యః శూరో మహారథో జాయతాం దోగ్ధ్రీ ధేనుర్వోఢాఽనడ్వానాశుః సప్తిః పురన్ధిర్యోషా జిష్ణూ రథేష్ఠాః సభేయో యువాఽఽస్య యజమానస్య వీరో జాయతాం నికామేనికామే నః పర్జన్యో వర్షతు ఫలిన్యో న ఓషధయః పచ్యన్తాం యోగక్షేమో నః కల్పతామ్॥[౪౪]
ఆ బ్రహ్మన్నేకచత్వారిగ్ంశత్||**7.5.18**||

ఆఽక్రాన్ వాజీ పృథివీమగ్నిం యుజమకృత వాజ్యర్వాఽఽక్రాన్ వాజ్యన్తరిక్షం వాయుం యుజమకృత వాజ్యర్వా ద్యాం వాజ్యాఽక్రగ్గ్స్త సూర్యం యుజమకృత వాజ్యర్వాఽగ్నిస్తే వాజిన్ యుఙ్ఙను త్వాఽఽ రభే స్వస్తి మా సం పారయ వాయుస్తే వాజిన్ యుఙ్ఙను త్వాఽఽ రభే స్వస్తి మా సం [౪౫] పారయాఽఽదిత్యస్తే వాజిన్ యుఙ్ఙను త్వాఽఽ రభే స్వస్తి మా సం పారయ ప్రాణధృగసి ప్రాణం మే దృగ్ంహ వ్యానధృగసి వ్యానం మే దృగ్ంహాఽపానధృగస్యపానం మే దృగ్ంహ చక్షురసి చక్షుర్మయి ధేహి శ్రోత్రమసి శ్రోత్రం మయి ధేహ్యాయురస్యాయుర్మయి ధేహి॥[౪౬]
వాయుస్తే వాజిన్యుఙ్ఙను త్వాఽఽ రభే స్వస్తి మా సన్త్రిచత్వారిగ్ంశచ్చ||**7.5.19**||

జజ్ఞి బీజం వర్ష్టా పర్జన్యః పక్తా సస్యగ్ం సుప్పిలా ఓషధయః స్వధిచరణేయగ్ం సూపసదనోఽగ్నిః స్వధ్యక్షమన్తరిక్షగ్ం సుపావః పవమానః సూపస్థానా ద్యౌః శివమసౌ తపన్యథాపూర్వమహోరాత్రే పఞ్చదశినోఽర్ధమాసాస్త్రిగ్ంశినో మాసాః క్లృప్తా ఋతవః శాన్తః సంవత్సరః॥[౪౭]

జజ్ఞి బీజమేకత్రిగ్ంశతీ||7.5.20||

ఆగ్నేయోఽష్టాకపాలః సౌమ్యశ్చరుః సావిత్రోఽష్టాకపాలః పౌష్ణశ్చరూరౌద్రశ్చరురగ్నయే వైశ్వానరాయ ద్వాదశకపాలో మృగాఖరే యది నాఽఽగచ్ఛేదగ్నయేఽగ్ంహోముచేఽష్టాకపాలః సౌర్యం పయో వాయవ్య ఆజ్యభాగః||[౪౦]

ఆగ్నేయశ్చతుర్విగ్ంశతిః||7.5.21||

అగ్నయేఽగ్ంహోముచేఽష్టాకపాల ఇన్ద్రాయాఽగ్ంహోముచ ఏకాదశకపాలో మిత్రావరుణాభ్యామాగోముగ్భ్యాం పయస్యా వాయోసావిత్ర ఆగోముగ్భ్యాం చరురశ్విభ్యామాగోముగ్భ్యాం ధానా మరుద్భ్య ఏనోముగ్భ్యః సప్తకపాలో విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఏనోముగ్భ్యో ద్వాదశకపాలోఽనుమత్యై చరురగ్నయే వైశ్వానరాయ ద్వాదశకపాలో ద్యావాపృథివీభ్యామగ్ంహోముగ్భ్యాం ద్వికపాలః||[౪౧]

అగ్నయేఽగ్ంహోముచే త్రిగ్ంశతీ||7.5.22||

అగ్నయే సమనమత్పృథివ్యై సమనమద్యథాఽగ్నిః పృథివ్యా సమనమదేవం మహ్యం భద్రాః సంనతయః సం నమన్తు వాయవే సమనమదన్తరిక్షాయ సమనమద్యథా వాయురన్తరిక్షేణ సూర్యాయ సమనమద్దివే సమనమద్యథా సూర్యో దివా చన్ద్రమసే సమనమన్నక్షత్రేభ్యః సమనమద్యథా చన్ద్రమా నక్షత్రైర్వరుణాయ సమనమదద్భ్యః సమనమద్యథా [౫౦] వరుణోఽద్భిః సామ్నే సమనమదృచే సమనమద్యథా సామర్చా బ్రహ్మణే సమనమత్క్షత్రాయ సమనమద్యథా బ్రహ్మ క్షత్రేణ రాజ్ఞే సమనమద్విశే సమనమద్యథా రాజా విశా రథాయ సమనమదశ్వేభ్యః సమనమద్యథా రథోఽశ్వైః ప్రజాపతయే సమనమద్భూతేభ్యః సమనమద్యథా ప్రజాపతిర్భూతైః సమనమదేవం మహ్యం భద్రాః

సంనతయః సం నమన్తు॥[౫౦]

అధ్భ్యస్సమనమద్యథా మహ్యాఇ్చత్వారిచ||7.5.23||

యే తే పన్థానః సవితః పూర్వ్యాసోఽరేణవో వితతా అన్తరిక్షే। తేభిర్నో అద్య పథిభిః సుగేభీ రక్షా చ నో అధి చ దేవ బ్రూహి॥ నమోఽగ్నయే పృథివిక్షితే లోకస్పృతే లోకమస్మై యజమానాయ దేహి నమో వాయవేఽన్తరిక్షక్షితే లోకస్పృతే లోకమస్మై యజమానాయ దేహి నమః సూర్యాయ దివిక్షితే లోకస్పృతే లోకమస్మై యజమానాయ దేహి॥[౫౨]

యే తే చతుశ్చత్వారిగ్ంశత్||7.5.24||

యో వా అశ్వస్య మేధ్యస్య శిరో వేద శీర్షణ్వాన్మేధ్యో భవత్యుషా వా అశ్వస్య మేధ్యస్య శిరః సూర్యశ్చక్షుర్వాతః ప్రాణశ్చన్ద్రమాః శ్రోత్రం దిశః పాదా అవాన్తరదిశాః పర్శవోఽహోరాత్రే నిమేషోఽర్ధమాసాః పర్వాణి మాసాః సంధానాన్యృతవోఽఙ్గాని సంవథ్సర ఆత్మా రశ్మయః కేశా నక్షత్రాణి రూపం తారకా అస్థాని నభో మాగ్ంసాన్యోషధయో లోమాని వనస్పతయో వాలా అగ్నిర్ముఖం వైశ్వానరో వ్యాత్తగ్ం [౫౩] సముద్ర ఉదరమన్తరిక్షం పాయుర్ద్యావాపృథివీ ఆణ్డౌ గ్రావా శేపః సోమో రేతో యజ్జఞ్జభ్యతే తద్వి ద్యోతతే యద్విధూనుతే తథ్స్తనయతి యన్మేహతి తద్వర్షతి వాగేవాఽస్య వాగహర్వా అశ్వస్య జాయమానస్య మహిమా పురస్తాజ్జాయతే రాత్రిరేనం మహిమా పశ్చాదను జాయత ఏతౌ వై మహిమానావశ్వమభితః సమ్బభూవతుర్హయో దేవానవహదర్వాఽసురాన్ వాజీ గన్ధర్వానశ్వో మనుష్యాన్థ్సముద్రో వా అశ్వస్య యోనిః సముద్రో బన్ధుః॥[౫౪]

వ్యాత్తమవహద్ద్వాదశ చ||7.5.25||

గావో గావస్సిషాసన్తీః ప్రథమే మాసి సమాన్యే యది సోమౌ షడహైరుథ్సృజ్యా (3) న్దేవానామర్క్యేణ చర్మాఽవపి పృథివ్యై దత్వతే కస్త్వాఽగ్నయే యో వై యః ప్రాణతో య ఆత్మదా ఆ బ్రహ్మన్నాఽక్రాఞ్జ్ఞి

బీజమానేయోఽష్టాకపాలోఽగ్నయేఽగ్ంహోముచేఽష్టాకపాలోఽగ్నయే సమనమద్యే తే పన్థానో యో వా అశ్వస్య మేధ్యస్య శిరః పఞ్చవిగ్ంశతిః||25||

గావస్సమాన్యస్సవనమష్టాభిర్వా ఏతే దేవకృతఞ్చాఽభిజిత్యా ఇత్యాహుర్వరుణోఽద్భిస్సాన్మే చతుష్పఞ్చాశత్||౫||

గావస్సముద్రో బన్ధః||

||హరిః ఓమ్||

||శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు||

||ఇతి సప్తమ కాణ్డే పఞ్చమః ప్రశ్నః||

||సప్తమ కాణ్డః సమాప్తః||

||సప్తమ కాణ్డస్య సన్దేహనిరాసపాఠః||

రున్ధతే దధతే తిష్ఠన్తే జాయన్తే। ప్రజననమజ్గిరసోఽత్రిర్జమదగ్నిస్సంవథ్సరః కుసురుబిన్దస్సప్తరాత్రం బృహస్పతిరష్టరాత్రం ప్రజాపతిస్తాః క్షుధన్నవరాత్రం ప్రజాపతిరకామయత దశహోతారం వర్జయిత్వా। సంవథ్సరో నైకవిగ్ంశః। సాధ్యా న పఞ్చవిగ్ంశః। కుసురుబిన్దో న త్రయస్త్రిగ్ంశః। బృహస్పతిస్సర్వమ్। ద్వాభ్యామష్టానవత్యై। చతుర్భ్యష్షణ్ణవత్యై। పఞ్చభ్యః పఞ్చనవత్యై। చ ప చ ప పరిగృహీత్యై। షట్ప్రజాయై పరిబృహీత్యై। షడిన్ద్రియస్య పరిగృహీత్యై। షట్థ్సువర్గస్య లోకస్య పరిగృహీత్యై। సప్తేన్ద్రియస్య వీర్యస్య ప్రజాయై పశూనాం పరిగృహీత్యై। అష్ట త్రి సప్తాఽన్నాద్యస్య పరిగృహీత్యై। నవ బ్రహ్మవర్చసస్యాఽన్నాద్యస్య పరిగృహీత్యై। దశ ప్ర ద్వితీయో బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై। ప్ర ప స నవ ప్ర ద్వి చ బృహద్రథన్తరాభ్యాం ప స నవ

యదన్యతః। యత్ర యత్ర బృహద్రథన్తరాభ్యాన్తత్రతత్ర పరాఞ్చః। సాధ్యాబృహస్పతీ వర్జయిత్వా। షష్ఠేఽష్టమే ప్రథమే ద్వితీయే పునషష్ఠేఽసత్రమ్। సా విరాడూర్ధ్వన్త్ర్యహో భవన్తి। వసిష్ఠస్తైః। అమ్భే ప్రథమన్నయతి। యథా పై షడహః। క్షుత్సదృక్షేషు। ప్రథమం మోదచతుర్థ్యమ్। ద్వితీయం మోదసప్తమమ్। ప్రథమం పోష్ణవర్జమ్। ద్వితీయమైన్ద్రవర్జమ్। ఋతవ ఆదిత్యా గావో జ్యోతిర్జ్యోతిః। ఆఙ్గిరస ఇయాపేతి ఆదిత్యా ఇయాపేతి। సువర్గఀల్లోకమయామేతి॥

॥అనువాకమధ్యగతాః వాక్యాన్తాః పఞ్చాశతః॥

ఉభా వాగ్ం హోతర్ఘోషాఽగన్మ సువస్సర్జ్యోతిషా సోమాయ పితృమతే సువానసోమో వర్ధన్తు త్వా రాజన్దివోఽస్య జగతో రరాణో వీహి కవ్యవాహన పితృన్కర్మణ్యాస్స్వధాయై నమో మన్యాసై శం ప్ర దేవగ్ం సస్తే వాయురగ్నే యం యజ్ఞఙ్క్షయే పాథా ధ్రువక్షితిరపాకమతిఀవ్రతమేకాఽస్య సుమతావగ్నివృత్రాణి చర్షణీనాం య ఇమా వీరశ్శతమన్యుః పయసా మహీఙ్గాగ్ం సుహిరణ్యే శుక్రాస్తాః పుష్టం పశు మన్యతే త్రిగ్ంశత్॥30॥

॥హరిః ఓమ్॥

——————***